

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Jose Juaristi Zubizarreta

*Etxebarria,
Bizkaia (1941)*

Aurkibidea

Biografia

Unamuntzaga auzoko Baltzolabekoa baserrian jaio zen eta bertan bizi izan da beti. Gurasoak ere etxebarritarrak zituen, ama Saratsukoa eta aita Baltzolakoa bertakoa. Umea zenean, ez zegoen biderik baserrira eta andabidetik jaitsi behar izaten zuten herrira. Urte batzuetara, basoko beharretatik irabazitako diruarekin egin zuen Josek bidea baserriraino. Hortaz, baserriko eta basoko beharretan aritu izan da beti Jose. Bestalde, ez zuen aukera handirik eduki eskolara joateko; izan ere, eguraldi txarra zegoenean ezin izaten zuten herrira jaitsi eta askotan baserrian geratu behar izaten zuten beharretan laguntzen. Orduko baserriko bizimoduaz hitz egin zigun Josek berarekin egon ginenean, auzokoen arteko harremanaz eta eguraldiaren iragarpenaz, besteak beste.

Zintak

EBA-007

- **Proiektua:** Etxebarriko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxazarra, Ainhoa
- **Data:** 2013-10-30
- **Iraupena:** 62 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane

EBA-008

- **Proiektua:** Etxebarriko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxazarra, Ainhoa
- **Data:** 2013-10-30
- **Iraupena:** 53 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. Baserritik Etxebarriko eskolara oinez

- **Erref:** EBA-007/002
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:02:34. **Bukatu:** 00:04:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Lehen zazpi urtetik hamabi ingurura izaten zen eskola, baina erdietan ez ziren joaten, eguraldi txarragatik edo etxean lanak zituztelako. Etxebarriko eskola: behean eskola eta goian maisu-maistren etxeak. Andabidetik joaten ziren oinez, lasterbidea zen eta.</p>

2. Etxebarriko eskola eta San Migelgoa

- **Erref:** EBA-007/004
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:07:35. **Bukatu:** 00:09:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Auzoko ume guztiak elkarrekin joaten ziren eskolara. Eguraldi txarra zenean abarkak busti eta oinetako bustiekin egon behar izaten zuten eskolan. Neskak eta mutilak aparte egoten ziren eskolan. San Migelen ere bazen eskola eta bertako Berdeskunde baserriko alaba zen maistra. Han neska-mutilak elkarrekin egoten ziren.</p>

3. Eskolan argiak ziren mutilak goragoko ikasketetara

- **Erref:** EBA-007/006
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:11:02. **Bukatu:** 00:12:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

<p>Maisu erdalduna zuten. Bizimoduak irakatsi omen dio berari eskolak baino gehiago. Eskolan argiak zirenak goragoko ikasketak burutzera eramaten omen zituzten. Neskek, ordea, ez zuten aukera hori izaten.</p>

4. Kaletarrek "mendikoei" burla eskolan

- **Erref:** EBA-007/008
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:13:25. **Bukatu:** 00:15:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:

Eskolan baserritarrei barre egiten omen zieten, ezjakinak zirela eta. Behin "Txomiñena" tabernako semearekin ernegatu zen eta alkandora apurtu ei zion. Handik aurrera bakean utzi omen zuen.</p>

5. Etxebarria nola aldatu den

- **Erref:** EBA-007/009
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:15:05. **Bukatu:** 00:17:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Etxebarria zenbat aldatu den. Lehen baserri-giro handiagoa zegoen. Hiru-lau etxe eta eliza besterik ez zeuden. Udaletxea "Peñanekua" baserria zen. Abadetxea. Inguruko baserriak. Baserri asko erorita edo utzita daude.</p>

Transkripzioa

- Lehen herrin jende asko bizi zan ala?
- Oin baiño gehixa, bueno oin ez ez, ordun zan basarri giru gehixa, oin da herrixek kaletartu.
- Hori da, ta orduen kaletarrak egon zien Etxebarrin?
- Ez, lehen Etxebarri herri ttiki-ttiki, ezebe zan lau etxe zikin bakarrik zeuzien. Bakizu gaur zenbat etxe pillu dauen Etxebarrin? Ikusitte bakarrik esango zenduke, hau ciudadie lehendik hau ciudadio dok. Aurrekun ba, hiru lau etxe alkarren ondun elizie ta punto. Ha oin ayuntamientue dan lekun etxi basarri bat zan, basarrixe zan.
- Bai eh?
- Bai.
- Zelan eukon izena, baakizu?
- Bengañekue ta, ha atzeko etxe altue be abadetxie ta han be bizitxan egondakuek dao, eon zien.
- Abadeak?
- Ez.
- Jentea?
- Ostantzeko ostantzeko jentie, bai. Ta gero ipiñi eben abadintzako etxie ha.
- Hori beste baserri bat zan orduen?
- Bai ta han basarri asko, oin asko eskutau da.
- Bai eh?
- Honetxek piñu honek asko. Lehen hamendik beittute honek, hoi goiko gaiñaldi hoi dana basarrixe zan. Hamen illera hontan, hau da bat beste bat dau gorau ta, atzera dau beste gorau parin beste bat dau; hiru basarri ta horre bixok ya galdute dauz.
- Zelan eukien izena?
- Batak Goikune, Balsola goikue ta hau Balsola behekie ta, hurrengo baserrixe beheku da Agarraspikue, bai.

- Horrek die ingurukoak?
- Bai, bai, hamendik ikusten dire ta beste bat dao hamentxe etxe zahar bat
Agarra gaiñekue hori ya jausi da oin.
- Oseake lehen baserri gehau egoan?
- Eongo ez zan ba.
- Karo.
- Geur pasa kalin daun beste inguruko etxetan lehen baserrixek zien. Oin baserrixek danak abandonaute; batak jausitte beste batzuk'e... ahaztute.

6. Etxebarriko auzo eta baserriak; armarriak

- **Erref:** EBA-007/010
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 00:17:05. **Bukatu:** 00:20:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Unamunzaga auzoko baserriak. Etxebarriko beste auzo eta baserri batzuk. Inguruko baserri bati armarria lapurtu zioten, eta herritar batek basoan aurkitu ei zuen. Auzoko Unamunzaga baserriak ere badu armarria.</p>

7. Auzo-bideak auzolanean egindakoak

- **Erref:** EBA-007/011
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:20:10. **Bukatu:** 00:21:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Soldadutza egin ostean egin zuen euren baserrirako bidea. Bidegurutzeraino auzokoen artean egin zuten bidea. Basatza handia zegoen eta harri gurdikada ugari bota behar izan zituzten. Aurreragokoak etxean argirik eta urik gabe bizi izan ziren.</p>

8. Baserriaren errenta: 1600 kilo gari eta beste hainbat elikagai

- **Erref:** EBA-007/012
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:21:45. **Bukatu:** 00:24:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

<p>Inguruan gehienak etxejabeak izan arren, eurak erreterroak ziren. Baserriaren errenta 1600 kilo garitan. Garia irin-fabrikara eramán eta handik

ateratako diruarekin ordaintzen zen errenta. Bi osterata egin behar izaten zituzten gariarekin, ganaduarentzat karga handia zelako. Horrekin batera, bildotsak, oilaskoak, arrautzak, indabak... denetarik eman behar izaten zioten etxejabeari urtean zehar.</p>

9. 1600 kilo gari irin-fabrikara, errenta ordaintzeko

- **Erref:** EBA-007/013
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:24:40. **Bukatu:** 00:26:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

<p>Garia uztaile-abuztuan jotzen zuten eta, makinan garbitu ostean, irailean 1600 kilo entregatzen zituzten Okoki irin-fabrikan. Gari haren diruarekin ordaintzen zen baserriaren errenta. Baserria bi bizitzakoa zen, eta beste bizitzakoek alde egin zutenean, aitak baserri osoa hartu zuen. Orduan errenta bikoiztu egin zen. 60 kilo indaba biltzea gogorra zen.</p>

10. Garia 1964 inguruan erein zen azkenengoz Etxebarrian

- **Erref:** EBA-007/014
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:26:20. **Bukatu:** 00:28:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

<p>Zemendian ereiten zen garia eta San Pedroak inguruan heldu. Lurra laiatu egiten zen garai batean. 1999an gari-lanen inguruko erakustaldia egin omen zuten Etxebarrian. Bestela, 1964 inguruan erein zen azkenengoz garia inguruetan.</p>

11. Ainubean bizitzen ohituta

- **Erref:** EBA-007/015
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:28:08. **Bukatu:** 00:29:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

Laburpena:

<p>Euren baserria ainubean dago, eta paraje bustia eta hotza omen da, baina ohitu egiten da. Esaera: "mendixen jaixo eta mendixen bizi; hatxien jaixo eta hatxien hil".</p>

12. Idiekin egiten zuten zuten goldaketa

- **Erref:** EBA-007/016
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:29:15. **Bukatu:** 00:30:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak
- Baserrria » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

<p>Lurra lantzeko tresnak: lehenbizi laiak eta gero golde txiki bat. Bostortza. Tresna guztiak gordeta dituela dio. Idiekin egiten zuten goldaketa, behiek baino indar handiagoa zuten eta.</p>

13. 1950 ingurura arte argia kandlekin eta karburoarekin; gero ur-saltotik

- **Erref:** EBA-007/017
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:30:45. **Bukatu:** 00:33:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

<p>Lehen ez zen argirik etxeetan eta kandlekin edo karburoarekin ibiltzen ziren. Karburoa nolakoa zen. 1950 ingurutik inguruko hiru baserrik ur-saltoari esker izan zuten argia, baina egunean hiru orduz bakarrik. 1967-1968 inguruan jarri zuten argindarra.</p>

14. Karburoarekin eta kandlekin etxeak su hartzeko arriskua

- **Erref:** EBA-007/018
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:33:10. **Bukatu:** 00:35:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

<p>Karburoarekin eta kandlekin kontuz ibili behar izaten zen baserrietan, etxeak su hartzeko arriskua zegoen eta. Orduan erdi-ilunpean ere ikusi egin behar izaten zen. Inguruetan etxe bakarra ezagutu du erretzen, Bizkaia eta Gipuzkoako muga.</p>

15. Ur faltarik ez etxean; uraren zeharkako bidea

- **Erref:** EBA-007/019
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:35:10. **Bukatu:** 00:37:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Natura

Laburpena:

<p>Ur faltarik ez dute izan inoiz etxean, kanpoko askan bazegoen eta. Baldeetan etxera eraman behar. Ur-lekua da. Ura ez da goitik behera zuzen joaten inoiz, beti "trabes" joaten ei da. Iruiturrin, mendi magalean egon arren, ura jaiotzen dela dio.</p>

16. Lur-klaseak; eguraldiaren eragina lurrian

- **Erref:** EBA-007/020
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 00:37:28. **Bukatu:** 00:40:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Natura

Laburpena:

<p>Lur-klaseak: buztin-lurra, hare-lurra, troska-lurra (beti lehorra dagoena). Euren buztin-lurra da, sendoa, laborantzarako ona; baina eguraldi lehorra behar. Onena lur beltza dela diote, baina azalekoa izaten da, eta erraz sikutzen da. Lurrari egiten zaizkion arrakalak.</p>

17. Lehengo simaurra hobe, ganaduari jateko garbia ematen zitzaiolako

- **Erref:** EBA-007/021
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:40:05. **Bukatu:** 00:43:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

<p>Simaurrak eta kareak asko hobetzen dute lurra. Baina oraingo simaurra ez da lehengoa bezalakoa, ganaduari gaur egun jateko artifiziala ematen zaiolako. Ganaduarentzat jateko garbienak garagarra, artoa eta oloa dira. Pentsuek azkarrago gizentzen dute ganadua, baina ez dira hain osasungarriak. Ganaduaren gaixotasunak zabaldu zirenetik berak etxean hazitako ganaduaren okela besterik ez ei du jaten.</p>

18. Artifizialki hazitako oilaskoak, hazte prozesua azkartzeko

- **Erref:** EBA-007/022
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:43:15. **Bukatu:** 00:44:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Oilasko samurragoak artifizialki hazitakoak izaten dira. Oilaskoak berez 6-7 hilabete behar baditu hazteko, denbora hori murriztu egiten dute artifizialki. Jaki naturalekin eta librean hazitako oilaskoak gogorragoak izaten dira.</p>

19. "Lanparoiak" detektatzeko kanpainari kritika

- **Erref:** EBA-007/025
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:47:28. **Bukatu:** 00:50:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:

<p>Sasoi baten "lanparoiak" zituzten ganaduak detektatzeko kanpaina egon zen. Positibo ematen zuten ganaduak hil egiten zituzten. Josek dio haragi falta zegoelako egin zutela hori; hartara, ganaduak hiltzera eramaten ziren eta, gainera, beraiek jartzen zioten prezioa. Berari 55.000 pezeta ordaindutako idi-pareagatik 20.000 baino gutxiago ordaindu zioten.</p>

20. Gizarte segurantzza eta medikuari ordaintzea

- **Erref:** EBA-007/027
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:50:55. **Bukatu:** 00:52:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

<p>Gurasoei hilean hainbesteko bat (subsidioa) ordaintzen zitzaien umeengatik; eta, beste aldetik, gurasoek gizarte segurantzza ordaintzen zuten, erretirora begira. Medikua aparte ordaindu behar izaten zen. Denbora askoan zazpi pezeta ordaindu zuten "igualatorioa", eta gero kontsulta merkeagoa izaten zen.</p>

21. Osabaren ebakuntza ordaintzeko diru-iturriak urri

- **Erref:** EBA-007/028
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:52:20. **Bukatu:** 00:53:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

<p>Aitarek anaia bat gaixotu egin zen umetan; biriketan orbana geratu

zitzaion. Operatu ere egin zuten eta diru asko kostatu zen, gainera. Miserian bizi izandakoak direla dio. Bost anai-arreba, gurasoak, aitita-amamak eta osaba gaixoa bizi ziren etxean. Eta diru-iturririk ez.</p>

22. Amama Elgoibarko azokara arrautzak saltzera

- **Erref:** EBA-007/030
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:54:34. **Bukatu:** 00:55:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

<p>Amama Elgoibarko azokara joaten zen etxeko gaiak saltzera, Ondarroatik Elgoibarrera zihoan autobusean. Etxeko arrautzak kalean saltzen zituzten, olio pixka bat edo azukrea eskuratzeko; eta eurak beste zerbeit jan behar.</p>

23. Etxean egindako sagardoa, domeketan bakarrik

- **Erref:** EBA-007/032
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:56:30. **Bukatu:** 00:59:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

<p>1959 ingurura arte ez zuen ezagutu ardorik etxean. Sagardoa bai, etxean egindakoa. Beheragoan zegoen dolarea. Inguruko sagardorik onenak non egiten ziren. Gizonek edaten zuten etxean sagardoa, baina domeketan bakarrik. Domeketako jateko berezia garbantzua izaten zen.</p>

24. Zezina nola egiten zen

- **Erref:** EBA-007/033
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:59:05. **Bukatu:** 01:00:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

<p>Zezina. Haragiari gatzia eman eta 8-15 egunean gatzetan eduki. Gogor-gogor jartzen zen haragia. Atera eta askako iturrian egun erdiz eduki ostean, eseki. Lapikorako izaten zen normalean; arrautzak azokara saltzen zituzten eta ezin tortillarik egin.</p>

25. Inguruak garbi-garbiak; abisuak zapi zuri bidez

- **Erref:** EBA-007/034
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 01:00:18. **Bukatu:** 01:02:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

<p>Lehen ez zegoen azeririk, inguruetakoko basoak ere garbi zeudelako. Orain dena pinua eta sasía. Lehen inguruko baserriak ondo ikusten ziren eta batetik bestera hitz egin zezaketen. Batzuetan elkarri abisuak pasatzeko zapi zuria jartzen zuten.</p>

26. Eguraldia

- **Erref:** EBA-008/001
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Eguraldiari buruzko azalpenak. Aurtengo udaberrian haritzak lizarrak baino lehenago atera du hostoa. Aitonari entzuna dio haritzak hostoa lehenago ateratzen duen urtean, "udaberri eskasa eta jeneroa hala-hola".

27. Kuarta-denborak

- **Erref:** EBA-008/002
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:01:28. **Bukatu:** 00:04:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

'Calendario Zaragozano'n argitaratzen dituzte kuarta-denborak. Asteazken, ostiral eta larunbatean, gaueko hamabietan, haizeak nondik jotzen duen zaindu behar da.

28. Ilargiaren eragina

- **Erref:** EBA-008/003
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:04:03. **Bukatu:** 00:04:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Eguraldiari buruzko azalpenak. Ilargiaren eraginaz hitz egiten du. Martitzenak eta barixakuak arriskutsuak direla dio Josek. Egun horietan ilargi berria denean, ilargiari erreparatu behar zaio.

29. Barixakuz, bederatziurrenean ere trumoia

- **Erref:** EBA-008/004

- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:04:57. **Bukatu:** 00:05:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Barixakuan trumoiak jotzen badu, bederatzi egunera ere trumoiak joko du.

30. Haizea eta aitona

- **Erref:** EBA-008/005
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:05:41. **Bukatu:** 00:07:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Haizearen joerak markatzen du eguraldiaren bilakaera. Aitonagandik ikasi zituen eguraldi kontuak. Aitona 82 urterekin hil zen. Jose, 18 urterekin, andero joan zen aitona gorpua Etxebarrira eramaten. Kuarta-denborak.

31. "Veranillo de San Martín"

- **Erref:** EBA-008/006
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 00:07:16. **Bukatu:** 00:07:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

Laburpena:

Azaroaren 11an, San Martin Egunaren bueltan, izaten da "veranillo" delakoa. Hiru bat egunean eguzkiak pixka bat gehiago berotzen ei du. "Veranillo de San Martín... tres días y fin".

32. San Migeletan ona bada...

- **Erref:** EBA-008/007
- **Iraupena:** 0:00:16. **Hasi:** 00:07:52. **Bukatu:** 00:08:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

San Migeletan (irailak 29) eguraldi ona badago, menbrilo eta ezti onak izaten omen dira. "San Miguel buen membrillo y buena miel".

33. Lehen elurte itzelak

- **Erref:** EBA-008/009
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:09:44. **Bukatu:** 00:10:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Joseren gazte denboran, elurte itzelak egoten ziren. 15 egunean eskolara joan gabe egoten ziren elurragatik. Metro erditik gorako elurrak egiten zituen. Orain ez omen du lehengo moduko negurik egiten. Ganaduak azkar igartzen du elurra datorrela. Zaldiek neguan mendian behera egiten badute, denbora txarra datorren seinale.

34. Hegaztiak eta eguraldia

- **Erref:** EBA-008/010
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:10:50. **Bukatu:** 00:12:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Natura » Fauna » Hegaztiak

Laburpena:

Lehen txantxangorri asko zegoen, orain galdu egin dela dio Josek. Antzara eta uso pasak. Hegaztiak irten diren lekuan denbora txarrak hastear direlako (negua hasiko delako) etortzen dira hona, udaberrira.

Transkripzioa

- Txorixek eh, oin txorixek hemen lehen txantxagorrixek asko zan ta oin galdu ein da. Antzarrak bai pasuen, oin be pasatzen die usu ta horrek pasatzen dau. Lehen hona etortzen zin lez, oin hemendik horra doiez.
- Horrek be denpora txarra dakarrela, ezta?
- Ez, horrek esan nahi dau denpora txarrak han ateatze ittule, han negue hasiko da ta horrek udaberrirantz datoz. Ez, hemen denpora txarra datorrenik hona ez; han.
- Eurek datozen lekutik.
- Eurek urten daben lekuen dauela txarra esan nahi dau harek; ez hemen. Eske hona datozenin (oso) urrin doiez ta harek harunz doiezela horrei ez jake gustatzen aurrien laiñoik ez deixela euki topeka. Ordun hasarratzen die, ta harek zarata haundixe daukenien esan nahi dau harek ointxe dator denporadie. Ez, hori ez dau hortaik. Aurrie garbi ikusi ez dabelako eitten dau harek protestie ta pen(sa)tzen dau eurixe, txarra negue edo zea kanbixue datorrela eztau horretaik, nik hala uste nauen behitzet.
- Ba bai.
- Eske horrek gabaz bardin juten die alturan baiña aurrie garbi badauken horrek gabagaitti ta eunegaittik zertzen, horrek atzien han, eurek urtenda aurreko topien laiñue ta zea ikusten badabe, orduen zertzen die estutzen die harek zea itten dau hori, garraxie da hori.

35. Lainoak eta haizeak

- **Erref:** EBA-008/011
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 00:12:36. **Bukatu:** 00:15:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Lainoak nondik datozen begiratzan die Josek. Itsasoko lainoa. Haize motak eta bakoitzaren berezitasunak. Hegoarekin, mendebalarekin eta iparrarekin lainoak nora mugitzen diren azaltzen du. Ziklogenesia.

36. 1956ko uholdeak

- **Erref:** EBA-008/012
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:15:12. **Bukatu:** 00:16:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:

Garai bateko euriteak. 1956an izan zen uholdeari buruz hitz egiten du. Azpeitia aldean urak autobus bat eraman zuen, eta 18 lagun hil omen ziren. Lehen kotxe gutxiago eta errepideak ere ez ziren gaur egungoak bezalakoak.

37. Ganaduarekin hiltegira, oinez

- **Erref:** EBA-008/013
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:16:03. **Bukatu:** 00:17:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

Lehen ganadua oinez eramaten zuten hiltegira. Markinara, Elgoibarrera edota Eibarra oinez joaten ziren ganadua hiltegira eraman behar zutenean.

38. Etxebarriko dendak eta tabernak

- **Erref:** EBA-008/014
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:17:03. **Bukatu:** 00:19:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak
- Ekonomia eta industria » Txanponak, diru-kontuak

Laburpena:

<p>Etxebarrian bi denda-taberna zeuden: Tomasenekoa (Etxebarrikoentzako denda) eta Jose Mari Etxaberena (Kilarramendikoentzako denda). Denda horietan zer jenero edukitzen zuten aipatzen du. Jose mutikoa zela 100 litroko olio botilak 8 duro balio zituen.</p>

39. Animalien kopia eta seboa, jakiak prestatzeko

- **Erref:** EBA-008/015
- **Iraupena:** 0:00:32. **Hasi:** 00:19:01. **Bukatu:** 00:19:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Txerriaren koipea eta ganaduaren seboa erabiltzen zituzten jakiak prestatzeko. Olioia garesti zegoen.

40. Baserrirako bidea egin

- **Erref:** EBA-008/016
- **Iraupena:** 0:04:21. **Hasi:** 00:19:33. **Bukatu:** 00:23:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

Auzoan ez zuten tabernarik. Auzo-biderik ere ez. 1974an egin zuen baserrirako bidea. Bidea egiteko lanei buruzko azalpenak. Dirutan zenbat kostatu zitzaion. Basolanean ateratako diruarekin ordaindu zuen obra. Joserren aita zenak ez zuen nahi izan biderik egiterik errenteroak zirelako, eta, bidea eginez gero, baserriaren balioa igo egingo zelako.

41. Basolana

- **Erref:** EBA-008/017
- **Iraupena:** 0:00:29. **Hasi:** 00:23:54. **Bukatu:** 00:24:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Basolanean ibiltzen zen Jose, jomalean. Negu partean, eguna motza zen garaian, ez zien deitzen lanera joateko. Eta eguna luzatzen zuenean, berriz, beharrera joateko deitzen zien.

42. Basoa hartu, apeak egiteko

- **Erref:** EBA-008/018
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:24:23. **Bukatu:** 00:25:18

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

Besterentzat basolanean jornalean jardutearekin aspertuta, baso bat hartu zuen lehengusuarekin erdibana apeak egiteko. Urte birako epean hartu zuten basoa. Ateratako diruarekin, baserrirako bidea egin zuen.

43. Aita hil eta hiru urtera baserria erosi

- **Erref:** EBA-008/019
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:25:18. **Bukatu:** 00:26:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:

Auzo-bideari buruzko azalpenak ematen ditu. Joseren aita zenak ez zuen nahi izan baserrirako biderik egiterik erreteroa zirelako, eta, bidea eginez gero, baserriaren balioa igo egingo zelako. Aita hil eta hiru urtera baserria erosi zuen Josek.

44. Negu partean, jornalean

- **Erref:** EBA-008/020
- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 00:26:30. **Bukatu:** 00:27:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Gaztetan basolanean ibiltzen zen Jose. Uda partean, etxeko lanetan aritzen zen beti. Negu partean, oster, jornalean etxetik kanpora, baina baserriko lanekin uztartuz.

45. Pinua: ereitea, sartzea eta botatzea

- **Erref:** EBA-008/023
- **Iraupena:** 0:02:55. **Hasi:** 00:27:55. **Bukatu:** 00:30:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Pinu sartzan ibilia da Jose. Pinua nola sartu behar den azaltzen du. Pinua botatzeko sasoi onena, 34-35 urte egiten dituztenean: handik aurrera zahartu

egiten da (pinua lehortu egiten da, eta balioa galtzen du). Pinua sartzeko sasoia, negua. Pinu hazia erein, berriz, udaberrian.

46. Ilargia eta okelaren samurtasuna

- **Erref:** EBA-008/024
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:30:50. **Bukatu:** 00:32:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Ilargiaren eragina ganaduaren okelaren samurtasunean. Ilbeheran hildako ganaduaren okela samur-samurra izaten da. Ilberrian hildakoa, berriz, "tiragoma baino gogorragoa". Txerriarekin ere gauza bera pasatzen da.

47. Ahuntza eta antxumea

- **Erref:** EBA-008/025
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:32:44. **Bukatu:** 00:33:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Ahuntzaren umeari antxumea esaten diote Etxebarrian. Ahuntza ilbeheran hiltzea hobe da. Ahuntza animalia lehorragoa da, grasa gutxiago edukitzen du bildotsak baino.</p>

48. Txerri-hiltzea eta umeskea

- **Erref:** EBA-008/026
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:33:28. **Bukatu:** 00:35:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:

Txerri-hiltzeari buruzko azalpenak. Txerria hiltzerako garaian, kontuan izan behar da ez dadila "umeskean" (altan) egon. Txerria eta behia altan hilez gero, haren okelak usaina edukitzen du, eta okela bigunagoa izaten da.

49. Oilalokak, arrautzak eta txitak

- **Erref:** EBA-008/028
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:36:47. **Bukatu:** 00:38:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Oilaloka arrautzen gainean egoten da, eta haren epeltasunarekin txitak arrautzetatik irtetzen hasten dira. Arrautzek 22 egun egiten dituzte: 22 egunean txita arrautzatik irtetzen da. Lehen, oiloak kanpoan ibiltzen ziren, eta edozein tokitan egiten zituzten arrautzak.

50. Etxebarriko errotak eta irin-fabrika

- **Erref:** EBA-008/030
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:39:27. **Bukatu:** 00:40:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

<p>Etxebarrian hiru errota zeuden: Urrusolo errota, Errotabarri eta Antsotegi errota. Garia eta artoa ehotzen ziren. Arto-irina Urrusolotik hartzen zuten. Gari-irina, ostera, Okoki irin-fabrikatik.</p>

51. Laka, errotariaren ordaina

- **Erref:** EBA-008/031
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:40:36. **Bukatu:** 00:41:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

Errotako kontuak. Errotara 50 kiloko arto-zakua eramanez gero, kiloko hainbesteko bat kentzen zuen errotariak errotako lanaren ordain moduan: 10etik 1 edo 2 errotariarentzat izaten zen, "lakie" deitzen zitzaion horri. Astoan zakuak kargatuta joaten ziren errotara.

52. Zortzi egunerako ogia

- **Erref:** EBA-008/032
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:41:32. **Bukatu:** 00:42:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Zapatuetan egiten zuten zortzi egunerako ogia. Lehenago, artoa ere erretzen zuten labean. Arta-zopak.

53. Erraznamenduko ogia

- **Erref:** EBA-008/033
- **Iraupena:** 0:00:25. **Hasi:** 00:42:25. **Bukatu:** 00:42:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gaztetan ogia noiz jango egoten ziren. Errazionamenduko ogia, astean hiru barratxo jasotzen zituzten Markinatik.

54. Abadearen bedeinkazioak eta errenta

- **Erref:** EBA-008/034
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:42:50. **Bukatu:** 00:43:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Errenta gariarekin ordaintzen zuten, dirutan jarri zuten arte. Ez du ezagutu garirik entregatzen zutenik udaletxean. Abadeari oilaskoak ematen zizkien bedeinkazioaren truke. Abadeak baserrira joateari utzi zion, eta Josek laga egin zion oilaskoak emateari.

55. Kanpaiak eta "imillaune"

- **Erref:** EBA-008/035
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:43:37. **Bukatu:** 00:44:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kanpaiak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

<p>Lehen Etxebarrian hil-kanpaiak, hamabitakoak, "aramaittekuak"... jotzen ziren. Urtean bitan "imillaune", hiru kiloko zakua, ematen zitzaion kanpai-jotzaileari: batean artoa eta bestean indabak ("indiarrak").</p>

56. "Eztok/n eta baidok/n"

- **Erref:** EBA-008/038
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 00:45:19. **Bukatu:** 00:48:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Berorika
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Betidanik izan du "eztok/n eta baidok/n"... hika hitz egiteko ohitura gizon-
emakumeekin. Pertsona zaharragoei zuka egin izan die. Gurasoek eta aiton-
amonek berari, hika... baina berak haiei ez. Berori, abadeari eta medikuari
bakarrik.</p>

57. Sakamantekas

- **Erref:** EBA-008/040
- **Iraupena:** 0:00:58. **Hasi:** 00:48:27. **Bukatu:** 00:49:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak,
mitoak eta istorioak

Laburpena:

Sakamantekasi buruzko kontuak umeak beldurtzeko esaten ziren. Gizon bat
zaku handi batekin umeak harrapatzen ibiltzen zela esan ohi zen.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2025-06-07

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com